

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально науковий інститут мистецтв**

Кафедра дизайну і теорії мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МУЗЕЄЗНАВСТВО.
СУЧАСНІ МУЗЕЙНІ ТА ВИСТАВКОВІ ПРАКТИКИ**

Рівень вищої освіти – ___ третій (освітньо-науковий) _____
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма образотворче мистецтв, декоративне мистецтво, реставрація
(доктор філософії)

Спеціалізація образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація

Спеціальність 023 образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “26” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Музеєзнавство. Сучасні музейні та виставкові практики
Викладач (і)	Чуйко Олег Дмитрович
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 52 34 29
Е-mail викладача	chuyko.oleg@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації до самостійної роботи проводиться на практичних заняттях, з приводу деталей оформлення ескізів (за потреби) онлайн у меседжерах, емейлом у межах робочого часу викладача.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Вибіркова дисципліна має на меті розкрити основні закономірності формування мистецьких експозицій та розвитку сучасних музейних практик; дати здобувачам знання, що застосовуються в національній і світовій експозиційній практиці при вирішенні проблеми організації репрезентацій та популяризації культурної спадщини.

- Розкрити теоретичні поняття і практичні аспекти сучасних музейних та виставкових практики, підходи до розуміння значення музеїв у культурному просторі, структуру та категоріальний апарат музейної справи, історичні закономірності музейної справи, основні методи експонування творів образотворчого та декоративного мистецтва;

- Допомогти здобувачам використовувати одержані знання для забезпечення ефективної наукової діяльності, сприяти можливій реалізації мистецтвознавця-дослідника в музейно-експозиційній справі.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Ознайомлення аспірантів із сучасними аспектами розуміння та сприймання музеїв в культурному просторі, формування цілісного уявлення про особливості різних форм музеїв у національній та світовій культурно-мистецькій спадщині.

Метою та завданням практичної частини курсу є інтенсивний практикум, що дозволяє засвоїти аспірантам основні теоретичні положення, знання у практичних ситуаціях; збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування мистецтвознавчих та культурологічних досліджень з музеєзнавства, застосовуючи фахову термінологію; створювати стратегії наукових досліджень відповідного напрямку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	52

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	2	вибіркова

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Історія музейних колекцій та їхнє значення в сучасному світі.	<p>Визначити ключові концептуальні підходи до розуміння ролі музеїв у формуванні сучасної культури та освіти. Розуміти різноманітні підходи до функціонування музеїв, такі як збереження культурної спадщини, науково дослідна робота, освітня та культурна робота, соціальна та комунікативна роль тощо.</p> <p>Розуміти зв'язок музеїв зі сучасною культурою, зокрема, розвиток культурних процесів, формування національної ідентичності, створення культурного середовища. Також, важливість ролі музеїв у процесі освіти, зокрема, як джерело знань, місце проведення навчальних занять та місце вивчення історії та культури.</p> <p>Проаналізовано інноваційні підходи до роботи музеїв, такі як використання технологій в експозиціях, розробка інтерактивних програм, залучення сучасного мистецтва та культурних тенденцій у роботу музеїв. Обговорено вплив таких інновацій на розвиток музейної сфери та культури загалом.</p> <p>Проаналізовано вплив сучасних соціальних та політичних процесів на розвиток музеїв та їхню роль у</p>	Питання, кейси.

		сучасному світі, значення музеїв як місця, що сприяють розумінню та підтриманню як національної ідентичності так і культурної різноманітності.	
2.	Архітектура музеїв та галерей: традиції та новітні тенденції.	<p>Ознайомлення з історією архітектури музеїв та галерей, впливом споруди на сприйняття експозиції в залежності від її місії та функціонального призначення. Аналізувати приклади успішної архітектури музеїв та галерей з усього світу, їхню стильову спрямованість та відповідність сучасним вимогам.</p> <p>Розуміти принципи проектування музейних приміщень, включаючи планування виставкових залів, використання світла, озвучення, дизайн інтер'єру, обладнання для експонатів, технології безпеки і збереження, а також розуміти вплив особливостей архітектури на сприйняття музейного простору відвідувачами.</p> <p>Аналізувати новітні тенденції у музейній архітектурі, включаючи використання сучасних матеріалів та технологій, інноваційних методів підтримки взаємодії відвідувачів з експонатами, технологій віртуальної реальності та інших цифрових технологій, які можуть покращити взаємодію відвідувачів з мистецькими творами.</p>	Питання, кейси.

3.	<p>Організація та кураторство виставок: від ідеї до реалізації.</p>	<p>Розуміти процес організації виставок, включаючи вибір теми, формування концепції виставки, вибір експонатів, розміщення виставки, комунікації з аудиторією та багато іншого. Навички кураторства, які допоможуть виявляти потреби відвідувачів, розуміти їх очікування та підходити до виставки з позиції куратора, формулювати мету виставки та гнучко пристосовувати її до потреб аудиторії.</p> <p>Розробляти оригінальні концепції виставок та впроваджувати нові ідеї та технології в музейні та виставкові практики. Використовувати новітні технології для поліпшення виставок, зокрема, віртуальної та доповненої реальності, мультимедійних</p>	<p>Питання, інтерактивні завдання.</p>
----	---	---	--

		<p>інсталяцій та ін.</p> <p>Аналізувати ринок виставок та його трендів, це допоможе розуміти, що приваблює відвідувачів та які концепції та підходи можуть бути успішними на даний час. Співпрацювати з іншими професійними групами, такими як дизайнери, куратори, архітектори та інші, щоб розробляти та реалізовувати виставки з максимальною ефективністю та інноваційністю.</p>	
--	--	--	--

4.	<p>Маркетинг та просування музеїв та виставок.</p>	<p>Розуміти сучасні тренди та виклики маркетингу в галузі музейної справи та виставкової діяльності. Розуміти шляхи розробки маркетингової стратегії, включаючи визначення цільової аудиторії, розроблення бренду та айдентики, визначення медіа-каналів та каналів реклами, використання SEO-стратегії, аналіз конкуренції для збільшення відвідуваності музеїв та виставок.</p> <p>Аналізувати ефективність маркетингових заходів для музеїв та виставок, використовуючи різні інструменти та метрики, такі як кількість відвідувань, продажі квитків, відгуки відвідувачів та інші метрики успішності, що допоможуть їм приймати рішення щодо майбутніх маркетингових заходів.</p> <p>Розуміти важливість комунікації та партнерства для музеїв та, як встановлювати ефективні зв'язки з іншими музеями, організаціями, громадськістю та приватними особами для збільшення відвідуваності музеїв та виставок.</p>	<p>Питання, кейси.</p>
----	--	--	------------------------

5.	Музейні технології: від традиційних до інтерактивних експозицій.	<p>Розуміти сучасні тенденції та практик у музейній галузі, зокрема, останні технологічні інновації та їх вплив на музейну практику, зокрема, як музеї ставляться до використання сучасних технологій у виставковій діяльності, включаючи віртуальну реальність, розширену реальність, технології бездротового зв'язку та інші.</p> <p>Розуміти основи проектування, розробки та планування музейні експозиції, з використанням різних технологій, які забезпечують інтерактивність та залучення відвідувачів.</p> <p>Розуміти важливість інтерактивності та ефективного комунікування з аудиторією та, як використання різних технологій може покращити сприйняття виставок відвідувачами.</p> <p>Вміти досліджувати та аналізувати музейні практики, щоб зрозуміти, які технології та підходи до організації експозицій найбільш ефективні, критично оцінювати різні підходи до музейної діяльності та розуміти, як вони відображають сучасні тенденції та вимоги аудиторії.</p>	Питання, практичне завдання 1
----	--	--	-------------------------------

6.	Діалог культур у музейній та виставковій практиці.	<p>Розуміти роль музеїв і виставок як важливих майданчиків діалогу між різними культурами та способів збереження та презентації культурної спадщини.</p> <p>Проаналізувати сучасні підходи до взаємодії різних культур у музейній та виставковій сфері, оволодіти практичними навичками організації міжкультурного діалогу в музеях та на виставках, включаючи підготовку експозицій, розробку освітніх програм, організацію культурних заходів та взаємодію зі спільнотами різних культур.</p> <p>Критично оцінювати результати взаємодії різних</p>	Питання, практичне завдання, кейси.
----	--	---	-------------------------------------

		<p>культур у музейній та виставковій сфері, зокрема з точки зору ефективності, етичності та справедливості взаємовідносин між культурами.</p>	
--	--	---	--

7.	<p>Колекціонування та консервація мистецьких творів.</p>	<p>Загальне розуміння процесу колекціонування мистецьких творів та його значення як складової культурної спадщини. Основні принципи колекціонування мистецьких творів, включаючи розробку стратегії збору, вивчення мистецьких течій та тенденцій, оцінку якості та автентичності творів.</p> <p>Розуміти значення організації та управління мистецькими колекціями, включаючи розробку планів консервації та відновлення творів, організацію виставок, підготовку та публікацію наукових матеріалів.</p> <p>Розуміти основні принципи та методи консервації мистецьких творів, включаючи визначення стану твору, оцінку ризиків його пошкодження, розробку та впровадження методів збереження.</p> <p>Аналізувати законодавчі та етичні питання, пов'язані з колекціонуванням та консервацією мистецьких творів, включаючи питання авторських прав, власності, обміну та пожертвування творів.</p> <p>Розуміти важливість співпраці між різними фахівцями, зокрема реставраторами, істориками мистецтва, кураторами та іншими спеціалістами, для забезпечення ефективної консервації та експонування мистецьких творів.</p>	<p>Питання, інтеракти в ні завдання.</p>
----	--	--	--

8.	<p>Роль музеїв у формуванні сучасної культури та освіти.</p>	<p>Розуміти важливості музеїв у сучасному світі як осередку культури та освіти, що допомагає зберегти та популяризувати національну спадщину, розвивати мистецтво та сприяти освітньому процесу.</p> <p>Аналізувати сучасні тренди та виклик, з якими стикаються музеї в сфері формування культури та освіти, та вмінти знаходити ефективні рішення для їх вирішення.</p> <p>Розуміти важливість комунікації та взаємодії музеїв з громадськістю, у тому числі з молодіжним середовищем, та розвитку ініціатив для залучення нової аудиторії до музейних заходів та проєктів.</p> <p>Розуміти принципи застосування інноваційні технології в музейній практиці для збереження та популяризації культурної спадщини, розвитку мистецтва та освітнього процесу.</p>	<p>Питання, тести, кейси.</p>
----	--	---	-------------------------------

9.	Музейні проєкти та ініціативи зі збереження культурної спадщини	<p>Розуміти принципи розробки та реалізації музейних проєктів зі збереження культурної спадщини. Розуміти роль музеїв та інших інституцій культури у збереженні та просуванні культурної спадщини України.</p> <p>Аналізувати та оцінювати існуючі музейні проєкти, що спрямовані на збереження культурної спадщини окремих регіонів України. Розуміти важливості залучення громадськості до процесу збереження культурної спадщини.</p> <p>Розуміти основні принципи концептуального планування та розробки музейних проєктів, які пов'язані зі збереженням культурної спадщини.</p> <p>Розуміти навички комунікації, спрямовані на розробку та впровадження музейних проєктів зі збереження культурної спадщини. Розуміти про міжнародні організації, які займаються збереженням культурної спадщини, та їх роль у цьому процесі.</p>	Питання, інтерактивні завдання.
----	---	---	---------------------------------

--	--	--	--

10.	<p>Провідні музеї Івано Франківщини як чинник збереження національної культури краю.</p>	<p>Розуміти роль і значення провідних музеїв Івано Франківщини як центрів збереження, популяризації та вивчення історії та культурних особливостей регіону.</p> <p>Аналізувати специфіку збереження, експонування та виставкової діяльності мистецьких творів у провідних музейних інституціях Івано-Франківщини.</p> <p>Аналізувати методи організації й проведення музейних заходів, та ролі музеїв у формуванні культури простору й туристично привабливого образу краю.</p> <p>Розуміти особливості розробки та презентації власних проєктів збереження та популяризації образотворчого і декоративного мистецтва краю на прикладі провідних музеїв Івано-Франківщини. Розвивати навички ведення досліджень та написання наукових статей в галузі музейної й виставкової справи.</p>	<p>Питання, тести, кейси.</p>
-----	--	--	-------------------------------

Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Семінарське заняття 1	10
Семінарське заняття 2	10
Семінарське заняття 3	10
Семінарське заняття 4	10
Самостійна робота	10

Залік	50
Максимальна кількість балів	100

Семінарське заняття 1.

«Теорія та практика кураторської роботи в сучасному художньому музеї» здобувачі розглядають роль куратора в організації виставок, розробці концепцій та оформленні експозицій, основні кураторські підходи та методи, в тому числі сучасні тренди в кураторській практиці

- Роль куратора в музеї (основні функції куратора – вибір та обґрунтування концепції виставки, формування колекції, розробка каталогів та листівок, взаємодія з художниками та спонсорами, організація роботи музею).
- Теорія кураторської роботи (ключові теоретичні концепції кураторської роботи, такі як зв'язок між виставкою та простором, роль сприйняття та інтерпретації глядача).
- Практика кураторської роботи (практичні аспекти кураторської роботи, такі як розробка тематичних виставок, підбір експонатів, планування та організація роботи музею).
  - Сучасні музейні та виставкові практики (найсучасніші тенденції в музейній та виставковій практиці, такі як використання цифрових технологій та інтерактивних експонатів, створення просторів для взаємодії глядача з експонатами, співпраця музеїв зі спільнотами).

Семінарське заняття 2.

«Художній ринок та його вплив на музейну практику»: аспіранти розглянуть взаємодію музейної галузі та художнього ринку, в тому числі питання збереження культурної спадщини та авторських прав, музейних закупівель та продажу колекцій, а також впливу ринкових тенденцій на формування музейних колекцій та виставок.

- Актуальні проблеми музейного сектора (вплив художнього ринку на музейну практику, комерціалізація культури, ринкова конкуренція та збереження культурної спадщини в період повномасштабного вторгнення).
- Огляд головних сегментів художнього ринку (розгляд та аналіз основних гравців художнього ринку: аукціонні заклади, галереї, колекціонери, музеї та інші, та їх вплив на музейну практику).
- Вплив художнього ринку на музейну практику (розгляд і аналіз впливу художнього ринку на музейну практику, включаючи зміну стратегій збирання, експонування та зберігання колекцій, зміну співпраці з приватними колекціонерами та аукціонними будинками, а також вплив на фінансування та маркетинг).
- Взаємозв'язок між художнім ринком та музейною практикою в контексті сучасного мистецтва (дослідження впливу художнього ринку на формування та еволюцію сучасного мистецтва та відображення цього в музейних експозиціях).

Семінарське заняття 3

«Досвід використання інтерактивних технологій у музейних експозиціях» здобувачі розглядають різноманітні інтерактивні технології, які застосовуються в сучасних музеях, та їхній вплив на залучення відвідувачів, зокрема, питання організації взаємодії з аудиторією засобами новітніх технологій.

- Переваги та недоліки використання інтерактивних технологій у музеях (різні типи технологій (віртуальна реальність, доповнена реальність, інтерактивні інсталяції, мультимедійні експозиції та їх можливість відтворити та посилювати зміст експозиції).
- Роль інтерактивних технологій у збереженні та відтворенні культурної спадщини (можливостей відтворення та збереження об'єктів культурної спадщини за допомогою інтерактивних технологій, зокрема віртуальної та доповненої реальності).
- Відвідувачі та їх взаємодія з експозицією (практики застосування інтерактивних технологій у музеях та їх вплив на відвідувачів, огляд питань).

●Проектування та розробка інтерактивної музейної експозиції (особливості проектування та розробки інтерактивної музейної експозиції з урахуванням). ●Приклади успішної реалізації інтерактивних технологій в музейних експозиціях (як інтерактивні технології можуть бути застосовані в музейних експозиціях; різноманітні приклади реалізації технологій у різних музеях; які цілі музеї ставлять перед собою, використовуючи інтерактивні технології, та як ці цілі досягаються).

Семинарське заняття 4

«Етнографічні музеї – особливості формування та функціонування», аспіранти розглядають роль та значення етнографічних музеїв у збереженні та популяризації культурної спадщини, особливо в час російсько-української війни; проблеми пов'язані з етикою збору та експозиції етнографічних предметів, включенням голосу та перспективи представників інших культур у музейних виставках, та виклики, пов'язані з репатріацією культурних артефактів.

●Проблеми етнографічних музеїв в сучасному культурному просторі (збереження та етичне використання культурної спадщини; проблеми пов'язані з репатріацією експонатів; музейні практики та наслідки колоніального минулого).

●Взаємодія етнографічних музеїв з місцевими громадами (збереження та поповнення культурної спадщини в контексті стосунків між музеями та місцевою владою).

●Розвиток етнографічних музеїв в епоху цифрових технологій (роль віртуальних експозицій, відеоматеріалів та інших цифрових технологій у роботі етнографічних музеїв, та вплив на сприйняття експозиції відвідувачами).

Критерії поточного оцінювання та самостійної роботи здійснюються за 20-

бальною шкалою і відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролі.

«Відмінно» (10) – тему засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з матеріалом сформовані. У відповідях здобувач чітко простежується вміння аналізувати, диференціювати, узагальнювати інформацію, оцінювати факти, події, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень. Аспірант опирається у знаннях не тільки на навчальні підручники, посібники, але й оперує матеріалом сучасних наукових досліджень (аналіз статей) та першоджерел.

«Добре» (8) – тема засвоєна повністю, без прогалин. Сформовані вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію. Дано правильну відповідь на всі питання, можливі незначні неточності. Відповідь може носити переважно репродуктивний характер, немає цілісності у сприйнятті матеріалу, існують неточності у трактуванні понятійного апарату.

«Задовільно» (6) – існують прогалини у знаннях. Відповіді неповні, не чіткі, простежується невміння інтегрувати матеріал. Здобувач не дає відповіді на всі питання плану семінару.

«Незадовільно» (2) – основні питання теми засвоєні мінімально, або ж не засвоєні, відсутність вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію, мінімальний рівень репродуктивних знань, нема відповідей на допоміжні питання.

Залік передбачає тестову форму контролю.

. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Академічна доброчесність: Під час навчання аспірантам створюється атмосфера та умови максимально подібні до реальної науково-дослідницької праці. Не допускається використання чужої інтелектуальної власності, відслідковується викладачем плагіат. На цьому курсі політика академічної доброчесності є принципово важливою. Будь яка робота, яка виконана не вами, але ви видаєте її за власну вважатиметься крадіжкою, розглядатиметься академічною комісією і може мати негативні наслідки для вашого

подальшого навчання

ПНУ розділяє фундаментальні цінності академічної доброчесності: Чесність, Довіра, Справедливість, Повага та Відповідальність. Кожен учасник освітнього процесу в університеті несе персональну відповідальність за дотримання академічної доброчесності.

Відвідування всіх занять є обов'язковим (за виключенням індивідуального графіку та задокументованих поважних причин). Відсутність без поважних причин на більше ніж 40% практичних занять дає право викладачу знімати 10 балів від загальної суми балів набраної здобувачем суми за семестр або давати додаткові завдання.

Неформальна освіта: передбачена та регулюється положеннями університету. В разі вивчення здобувачем подібної тематики з курсу під час неформальної освіти, можливе перерахування завдань, за умови наявності підтверджуючих документів.

8. Рекомендована література

Бондарець О. Структура музеєзнавства: актуальні проблеми розвитку науки. Наукові записки НаУКМА. Теорія та історія культури. 2017. Т. 191. С. 72–78.

Боровик М. Наукова робота в музеях виходить принципово на новий рівень. Військово історичний меридіан. 2013. № 1. URL : <http://vim.gov.ua/images/sbor/162-163.pdf>. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Ф. Вайдахер ; пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. Львів : Літопис, 2005. 630

Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. Львів: Літопис, 2005.

Ванцак Б. Супруненко О. Подвижники українського музейництва, Полтава, 1995. Велика Л. П. Музейне експозиційне мистецтво Харків : ХДАК, 2000. 160 с Висоцька К. І., Мельник П. В. Наукова концепція і тематико експозиційний план

музею М. С. Грушевського в селі Сестринівка Козятинського району. Музейний вісник Вінниччини: Наук.-практ. зб. Вінниця, 2008. Вип. 3. С. 3–37.

Дмитренко А. Музеї: колекції, експозиції, атрибуція, музейники: збірник статей. Луцьк: Терен, 2020. 348 с.: іл.

Засади діяльності пам'яткоохоронних організацій. Пам'яткознавство: правова охорона культурних надбань : зб. док. / редкол.: Ю. П. Богущкий, М. І. Яковлев, М. М. Яковина та ін. ; Ін-т культурології Акад. мистецтв України. Київ, 2009. С. 362–408.

Захарчук В. Створення меморіальної експозиції Літературно меморіального музею квартири П. Г. Тичини в м. Київ: концептуальні принципи, робота з експонатурою, проблеми. 2020. URL : <http://tychynamuseum.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/muzejnaekspozycziya.pdf>.

Збірник нормативно-правових актів з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей (станом на 01 грудня 2006 року) / упоряд.: О. В. Юрченко-Микита, Ю. О. Приходнюк ; Держ. Служба контролю за переміщенням культ. цінностей через держ. кордон України. Київ: АРТЛІТ, 2006. – 319 с.

Збірник нормативно-правових актів та методичних матеріалів з питань музейної справи. Біла Церква, 2006. Вип. 1. 272 с.

Кислий О. Артефакти музеєзнавства та сучасність. Вісник Харківської державної академії культури. 2013. Вип. 40. С. 207–212. 31.

Кислий О. Археологія, музеєзнавство та проблеми теоретичної музеології. Актуальні проблеми теорії і практики музейної та пам'яткоохоронної діяльності : зб. наук. праць. Київ., 2013. С. 166–176.

Ковальчук Є. Музей у сучасному світі: розробка наукової концепції. Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 3. / упр-ня культури і туризму Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи ВНУ ім. Лесі Українки ; Упоряд. А. Силюк, Є. Ковальчук. Луцьк, 2012. С. 17–22.

Кондель-Пермінова Н. Концепція музейного центру історії архітектури імені академіка П. Ф. Альошина. Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. Київ, 2006. С. 65–76.

Кучинко З. М., Чибирак С. В. Музеї археології та етнографії при Волинському національному університеті імені Лесі Українки: історія, формування колекцій та експозиційна діяльність. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки». Харків, 2020. Випуск 31. С. 82–89.

Кушнір В. Проблема предмету та методів музеєлогії та альтернативні погляди. Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. 2018–2019. Вип. 19–20. С. 151–167.

Легасова Любов До питання про наукову концепцію розвитку меморіального комплексу. Військово-історичний меридіан. Спецвипуск. 2013. URL : https://vim.gov.ua/pages/_journal_files/07.10.2013/pdf/15-28.pdf. 13

Маньковська Р. В. Музей у сучасному соціопросторі: історико-культурологічний аспект. Полікультуротворча діяльність 2010. Київ., 2010. С. 115–120.

Норріс Л., Тісдейл Р. Креативність у музейній практиці / пер. з англ. А. Коструби, Г. Кузьо, О. Омельчук, Є. Червоного. Київ : Чердиченко А. М., 2017. 192 с. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник. – Івано Франківськ, 2005. 11. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008.

Про музеї та музейну справу: Закон України від 29 червня № 249/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 25. 12 с.

Про охорону культурної спадщина : Закон України від 08.06.2000 р. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 39. Ст. 333.

Снагощенко В. Еволюція концептуальних моделей сучасного музею. Світ огляд – Філософія – Релігія: зб. наук. праць. Суми: УАБС НБУ, 2013. Вип. 4. С. 306–315. Федорченко В., Костюкова О., Дьорова Т., Олексійко М.. Історія екскурсійної діяльності в Україні. Київ: Кондор, 2004.

Хведась А. О. Домузейне колекціонування і формування музейних осередків у XIX – першій чверті XX ст.. Нова педагогічна думка. 1997.

Хорошунова І. Деякі питання художнього оформлення музейної експозиції. На допомогу працівникам музеїв та організаторам музейних кімнат Київ, 1979. 72 с. Чупрій Л. В. Стан та проблеми музейної справи в Україні. Музеї України. 2010. № 2. С. 2–4.

Чмелик І.В. Мистецька Івано-Франківщина: видатні особистості, виставкове, музейне, освітнє середовище. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022, 180 с.: іл.

Інформаційні ресурси

Наукова концепція експозиції Національного музею Голодомору–геноциду. URL : https://holodomormuseum.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/si_concept_2-3.pdf. Публічне обговорення концепції щодо створення музейних експозицій з історії України та Запорізького краю. URL : <https://zpmuseums.jimdofree.com>

Музей для людей. Побудова сучасних експозицій в історичних музеях. URL : <https://vumonline.ua/course/museum-for-people-construction-of-modern-expositions-in-historical-museums/Exhibitions-and-events>. URL : <https://www.britishmuseum.org/exhibitions-event>
<http://prostir.museum.ua>
<http://www.museum-ukraine.org.ua>